

Кажде направление имеет свои преимущества и недостатки, но общее — это стремление к выигрышу в конкурентной борьбе, к получению дополнительной и сверхприбыли путем повышения стандартов работы, захвата новых рынков и грамотного управления рисками.

Но полная ликвидация мелких и средних банков является нецелесообразной, т.к. сужаются возможности доступа к финансам мелких частных предпринимателей, остаются свободными ниши рынка банковских услуг. Кроме того, наличие сконцентрированных банковских капиталов желательное, но не обязательное условие финансовой стабильности, т.к. главное не количество банков, а качество их управления.

Е. А. Ковальчук

Київський національний економічний університет

ЕВОЛЮЦІЙНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Висока динаміка показників банківського сектора в умовах поглиблення конкуренції частіш пов'язана з акумулюванням ризикового потенціалу психологічного характеру, що призводить до зниження рівня довіри серед учасників ринку. Причини і фактори можуть бути об'єктивного і суб'єктивного характеру.

Макроекономічні умови фінансового посередництва, макропруденціальні показники і фінансові результати діяльності банків України не викликають сумніву. Але влітку 2004 року на ринку банківських послуг склалась нездорова ситуація, коли хвиля слухів і домислів, спровокована необережними заявами окремих керівників органів державного управління і роздута засобами масової інформації, привела до різкого зниження довіри з боку клієнтів і вкладників до окремих банків, зокрема «Надра» і «Мрія», — почався відтік коштів і масовий ухід в доларову зону. Владою були прийняті своєчасні заходи щодо законодавчих поправок і пруденціальних вимог.

Але ця «квазисистемна криза» лише зміцнила позиції банків з державною участю та з участю іноземного капіталу. На наш погляд, переплетіння економічних та психологічних факторів призвели до руйнівного кумулятивного ефекту.

В чому вина банків:

- недостатньо відповідальне відношення до своєї діяльності;
- не до кінця продумані за формою виконання або спізнілі рішення НБУ;

- накопичений ризиковий потенціал в банківській системі;
- неефективність внутрішнього контролю і управління ризиками в банках.

І результат — панічні настрої, що відбилося на довірі до українських кредитних установ.

Причину останніх подій ми бачимо у відсутності належного корпоративного управління. Адже банки, виконуючи функції на ринку банківських послуг, діють на межі інтересів держави, суспільства і бізнесу. На сьогодні в країні 36 тисяч акціонерних товариств, але за результатами нещодавно оприлюдненого звіту проекту оцінки стану корпоративного управління Європейського банку реконструкції та розвитку серед колишніх країн СРСР Україна має найбільш застаріле законодавство у сфері корпоративного управління, дуже низький рівень дотримання стандартів корпоративного управління, що справляє негативне враження на інвесторів.

Належне корпоративне управління забезпечує адекватний захист власників банку, кредиторів і клієнтів від необґрунтованих ризиків. Тому корпоративне управління стає одним із вирішальних факторів стабільного функціонування як окремих банків, так і банківської системи в цілому. Контроль як важливий елемент управління діяльності має велике значення. І ніяка модель банківського нагляду не може бути ефективною без спільних зусиль самих кредитних установ щодо вдосконалення системи внутрішнього контролю і оцінки адекватності приймаємих на себе ризиків. Органи нагляду головним чином проводять моніторинг з метою визначення ризиків, забезпечення своєчасного внесення коректив у перспективні і поточні справи, отримання об'єктивної інформації про реальний стан справ і підтримки стабільності і стійкості банківської системи. Контроль операцій здійснюється всередині банку і всю відповідальність за управління ризиками в банках несуть рада директорів і виконавчий орган кожного комерційного банку.

В Україні здійснено комплекс заходів щодо реформування чинної системи корпоративного управління, зокрема розроблено механізми, спрямовані на посилення захисту прав та законних інтересів держави, якими передбачається реалізація комплексної програми реформування системи управління корпоративними правами держави; створено реєстр корпоративних прав держави; завершується створення Єдиної інформаційної системи з обліку, зберігання та оцінки майна, що реалізується за рішеннями органів виконавчої влади полягають у спідрочому.

Основні наслідки вищезазначених подій на найближчу перспективу:

По-перше, в посиленні ролі державних банків і дочірніх банків з участю іноземного капіталу. Рядові вкладники будуть віддавати перевагу купівлі іноземної валюти готівкою і концентрації своїх заощаджень в банках з державною участю. Більш заможні клієнти, які мають вже достатній обсяг накопичень, будуть або йти переважно в дочірні іноземні банки, або виводити гроші за кордон. Але в умовах посилення конкуренції ця тенденція тимчасова.

Друга тенденція, яка останнім часом посилюється — консолідація українського банківського бізнесу через створення банківських угруповань шляхом злиття, поглинання і створення банківських холдингів. Малі і середні банки потребують «рекапіталізації». В значній мірі це пов'язано з посиленням ритейлового напрямку в діяльності банків, що потребує збільшення інвестицій на забудову філіалів та офісів, розвиток карткового бізнесу, інтернет-банкінгу, емісію карток, установку банкоматів, відповідну підготовку кадрів. Тому консолідація бізнесу — процес об'єктивний. Крупні банки, які поставили за мету стати фінансовими супермаркетами, будуть скуповувати банки з розгалуженою філіальною мережею, в тому числі і регіональні.

По-третє — це розширення і диверсифікація попиту на банківські послуги. В умовах посилення конкуренції невеликі банки та мікрофінансові посередники будуть займати ринкові ніші, що буде сприяти створенню різноманіття форм та інститутів фінансового посередництва.

Україні треба доопрацювати і прийняти законопроект «Про акціонерні товариства», законодавчо врегулювати питання корпоративного управління, враховуючи найкращий світовий досвід у цьому питанні та українські реалії. Кабінету Міністрів України необхідно запровадити систему управління державними корпоративними правами, звернути увагу на захист прав акціонерів, освіти членів спостережних рад та рад директорів, насамперед в 1,5 тисячі стратегічно важливих акціонерних товариствах, співвласником яких є держава.

Такий еволюційний, ринково-орієнтований шлях розвитку банківської системи буде сприяти зміцненню довіри до неї інвесторів, кредиторів, клієнтів і вкладників.

І. М. Лазелко

Київський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
ДОПОМОЖЕ РОЗВ'ЯЗАТИ ЕКОЛОГІЧНИЙ БАНК